

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาและเปรียบเทียบเจตคติและความตระหนักต่อกฎหมายคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 2.1 เจตคติ
- 2.2 ความตระหนัก
- 2.3 พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 เจตคติ

1.1.1 ความหมายของเจตคติ

“เจตคติ” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Attitude” คำที่ใช้ในความหมายเดียวกัน คือ ทศนคติ ท่าที หรือความคิดเห็น ซึ่งมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของ “เจตคติ” ไว้ดังนี้

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2531 : 112) อธิบายว่าความหมายของ “เจตคติ” หมายถึง กิริยาท่าทีรวมๆ ของบุคคลที่เกิดจากความพร้อม หรือความโน้มเอียงของจิตใจซึ่งแสดงออกต่อสิ่งเร้าหนึ่งๆ โดยแสดงออกมาในทางสนับสนุน ซึ่งมีความรู้สึกเห็นดีเห็นชอบต่อสิ่งเร้านั้น หรือในทางต่อต้าน ซึ่งมีความรู้สึกไม่เห็นดีเห็นชอบต่อสิ่งเร้านั้น

สุรวงศ์ ไคว์ตระกูล (2533 : 246) ได้อธิบายความหมายของ “เจตคติ” ว่า เจตคติเป็นอักษณาสัย (disposition) หรือความโน้มเอียงที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุสิ่งของ หรือความคิด (ideas) เจตคติ อาจจะเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญต่อสิ่งนั้น ถ้ามีเจตคติลบ ก็จะมีหลีกเลี่ยง เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อถือของบุคคล

Thurstone (1967 : 73) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “เจตคติ” เป็นการแสดงออกทางด้านผลรวมของความโน้มเอียงหรือความรู้สึก ความมีอคติ หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นอยู่ในใจก่อนความคิด ความกลัว การลงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

Good (1973 : 48) ได้ให้คำจำกัดความว่า “เจตคติ” คือ ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่จะสนับสนุนหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่างของบุคคล หรือสิ่งใดๆ เช่น รัก เกลียด หรือกลัว หรือไม่พอใจมากน้อยเพียงใดต่อสิ่งนั้นๆ

1.1.2 องค์ประกอบของเจตคติ

เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 อย่าง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2531 : 395-397) สรุปได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ (Cognitive component) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความเข้าใจ การใช้สติและเหตุผล ตลอดจนความเชื่อถือของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective component) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึกของบุคคล เช่น ความรู้สึกชอบเกลียดกลัว ที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งจะทำให้บุคคลมีเจตคติทั้งทางบวกและลบต่อสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบทางด้านการพฤติกรรม (Behavioral component) คือ ความโน้มเอียงที่บุคคลจะแสดงตอบโต้ได้อย่างใดอย่างหนึ่งออกมา พฤติกรรมที่เขาแสดงออกมานั้นเกิดจากความรู้สึกที่เขา มีอยู่

องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้มีความสอดคล้องกัน ถ้าองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป เจตคติของบุคคลนั้นก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย

Robbin (1993 : 177) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเจตคติไว้ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านพุทธิพิสัย (Cognitive component) ได้แก่ ความเชื่อถือ ความรู้ หรือความคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2. องค์ประกอบทางด้านจิตพิสัย (Affective component) คือ ส่วนที่แสดงอารมณ์ หรือความรู้สึกซึ่งจะมีผลต่อการแสดงออกของบุคคลนั้น

3. องค์ประกอบทางด้านการพฤติกรรม (Behavior component) คือ ความตั้งใจที่จะแสดงออกในทางหนึ่งต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

1.1.3 การเกิดของเจตคติ

ชม ภูมิภาค (2523 : 108-110) กล่าวว่า เจตคตินั้นเกิดได้จากการเรียนรู้ และโดยมากก็เป็น การเรียนรู้ทางสังคม (Social learning) ดังนั้นแหล่งกำเนิดของเจตคติจึงมีหลายทาง อาทิเช่น

1. ประสบการณ์เฉพาะ เมื่อคนเราได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด อาจมีลักษณะใน รูปแบบที่ผู้ได้รับความรู้สึกได้รับรางวัลหรือถูกลงโทษ ประสบการณ์ที่ผู้ประสบเกิดความรู้สึกพอใจ ย่อมจะก่อให้เกิดเจตคติต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าเป็นประสบการณ์ที่ไม่พึงพอใจก็ย่อมจะเกิดเจตคติที่ไม่ดี

2. การสอน การสอนอาจจะเป็นทั้งแบบที่เป็นแบบแผนหรือไม่เป็นแบบแผนก็ได้ ซึ่งเราได้รับ จากคนอื่น องค์การที่ทำหน้าที่สอนเรามีมากมาย อาทิเช่น บ้าน โรงเรียน วัด สื่อมวลชนต่างๆ เรามัก ได้รับเจตคติที่สังคมมีอยู่และนำมาขยายตามแต่ประสบการณ์ของเรา การสอนที่ไม่เป็นแบบแผนนั้นส่วนใหญ่เริ่มจากครอบครัว ตั้งแต่เด็กๆ มาแล้วพ่อแม่พี่น้องมักจะบอกเราว่าสิ่งนั้นไม่ดี สิ่งนี้ไม่ดี หรือใครทำ อะไร มีความสำคัญอย่างไร การสอนส่วนมากเป็นแบบยัดเยียด และมักได้ผลดีผลเสียด้วยการ ปลุกฝังเจตคติ

3. ตัวอย่างเจตคติบางอย่างเกิดขึ้นจากการเลียนแบบ ในสถานการณ์ต่างๆ เราเห็นคนอื่น ประพฤติ เราแปลงพฤติกรรมของคนอื่นออกมาเป็นรูปเจตคติ ถ้าเรายอมรับนับถือหรือเคารพคนนั้น เราก็มักจะยอมรับแนวคิดของเขาตามที่เรารู้เข้าใจ เช่น เด็กชายแดงเห็นบิดาดูรายการกีฬาทางโทรทัศน์เป็นประจำ เขาก็จะแปลความออกมาว่า กีฬานั้นเป็นเรื่องน่าสนใจและมีความสำคัญที่จะต้องดู หรือเขาเห็น พ่อแม่สนใจให้การระมัดระวังต่อชุดรับแขกในบ้านมากกว่าของที่อยู่ในสนามหญ้าหลังบ้าน เขาก็จะเกิด ความรู้สึกว่าการในบ้านนั้นต้องระมัดระวังรักษาเป็นพิเศษ ซึ่งการเลียนแบบพ่อแม่ไม่จำเป็นต้องพูดอะไร เลย เด็กมักจะเฝ้าสังเกตการปฏิบัติของพ่อแม่ต่อบุคคลอื่นอย่างถี่ยิบ จะเรียนว่าใครควรคบ ใครควรนับ ถู ใครไม่ควรนับถือ

4. ปัจจัยที่เกี่ยวกับสถาบัน ปัจจัยทางสถาบันมีอยู่เป็นอันมากที่มีส่วนสร้างสนับสนุนเจตคติของเรา ตัวอย่างเช่น การปฏิบัติตนในวัด ในโบสถ์ การแต่งกายของคนในสถานการณ์ทางสังคมต่างๆ เป็นสิ่งให้แนวเจตคติของคนเราเป็นอันมาก

Foster (1952 : 78) ได้กล่าวว่า การเกิดเจตคติขึ้นอยู่กับสาเหตุ 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีกับสิ่งของบุคคล หมู่คณะ เรื่องราวต่างๆ หรือสถานการณ์ เจตคติ จึงเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็นคุ้นเคย ซึ่งถือได้ว่าเป็นประสบการณ์โดยตรงและการได้ยินได้ฟัง ได้เห็นรูปภาพ หรือได้อ่านข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องนั้น แต่ไม่ได้พบเห็น ไม่ได้ทดลองกับของจริงด้วยตัวเอง ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์โดยอ้อม ดังนั้นบุคคลจะไม่มีเจตคติต่อสิ่งที่เขาไม่มีประสบการณ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อมเลย

2. ระบบค่านิยมและการตัดสินใจตามค่านิยม เนื่องจากชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและการตัดสินใจตามค่านิยมไม่เหมือนกัน ดังนั้นกลุ่มชนแต่ละกลุ่มจึงอาจจะมีเจตคติต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกันได้ การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดจะมีเจตคติที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งหนึ่ง หรือมีความรู้สึกละอายต่อสิ่งนั้นถูกสิ่งนั้นผิด ย่อมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ค่านิยม หรือมาตรฐานของกลุ่มที่บุคคลนั้นใช้ชีวิตร่วมกันอยู่ เพราะเมื่อบุคคลแต่ละคนอยู่ในสังคม ย่อมได้เห็นตัวอย่างการกระทำต่างๆ จากสังคม เช่น สิ่งที่สั่งสอนอบรม ถ่ายทอดกันทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ นอกจากจะเป็นแนวปฏิบัติให้แก่คนในสังคมนั้นๆ แล้วยังมีระบบการให้รางวัลและการลงโทษอยู่ด้วย

Lindgren (1976 : 80-83) ศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่แสดงออกมา เกิดจากการที่เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว ดังนั้นครอบครัวจึงมีส่วนในการเกิดเจตคติอีกด้วย เช่น หลักในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Nancy Bayley, Jerome Kagan และ Marion Freeman (1976 : 81) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมและเจตคติของเด็กไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงแบบประชาธิปไตย หรือการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด

สรุปได้ว่า เจตคติของบุคคลจึงเกิดขึ้นจากการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่เขาอยู่ ความรู้สึกและข่าวสารต่างๆ จากบุคคลและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติเฉพาะตัว และจากการที่บุคคลมีการติดต่อสัมพันธ์กับกลุ่มต่างๆ ทางสังคม ความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดๆ นั้นทำให้บุคคลต้องเรียนรู้ถึงการสร้างเจตคติบางอย่างให้เหมือนกลุ่มที่ตนอยู่ ซึ่งต่อมาเจตคติที่ได้จากกลุ่มอาจกลายมาเป็นเจตคติเฉพาะตัว

1.1.4 ลักษณะของเจตคติ

เชดส์คอร์ท โฆวาลินส์ (2527 : 66-67) กล่าวถึงลักษณะของเจตคติ สรุปได้ดังนี้

1. เจตคติเป็นความรู้สึกทางจิตใจที่มีต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง
2. เจตคติเป็นผลที่ขึ้นอยู่กับบุคคลประเมินผลสิ่งเร้าแล้วแปรเปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกภายในที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะแสดงพฤติกรรม
3. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นเองหรือมีมาตั้งแต่กำเนิด
4. เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วมีลักษณะคงที่และเปลี่ยนแปลงได้ยาก แต่เมื่อการเรียนรู้หรือประสบการณ์เปลี่ยนไปเจตคติดี้อาจเปลี่ยนแปลงไปด้วย
5. เจตคติของบุคคลแปรค่าได้ทั้งคุณภาพและความเข้ม โดยจะครอบคลุมช่วงของเจตคตินั้น นั่นคือทางบวก (Positive) ทางลบ (Negative) หรือเป็นกลาง (Neutral)

1.1.5 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

ไพบูลย์ อินทวิชา (2517 : 17) กล่าวว่าบุคคลจะเปลี่ยนแปลงเจตคติได้โดยวิธีการต่างๆ 4 ประการ คือ

1. โดยอาศัยแรงจูงใจ
2. โดยอาศัยเทคนิคอันเหมาะสม
3. โดยอาศัยการกระทำหรือการปฏิบัติจริง
4. โดยอาศัยหลักการแห่งเหตุผล

สอดคล้องกับ David (1968 : 200-202) ที่ได้กล่าวถึงเจตคติจะเปลี่ยนแปลงได้ 4 ประการ คือ

1. เมื่อได้รับการจูงใจ
2. เมื่อเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์โดยตรง
3. เมื่อบุคคลได้รับความรู้เพิ่มขึ้น และยอมรับในคุณสมบัติ หรือสถานการณ์ของสิ่งนั้น
4. เมื่อได้มีการกระทำและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2523 : 136-137) ได้กล่าวว่า เจตคติหลายอย่างเกิดขึ้นจากการที่เราได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อคนอื่นๆ ซึ่งอาจจะเป็นพ่อแม่ เพื่อน และสมาชิกในสังคม เจตคติบางอย่างอาจเกิดขึ้นหรืออาจเปลี่ยนได้ง่ายๆ โดยอาศัยประสบการณ์เพียงครั้งเดียว แต่บางครั้งก็ค่อยๆ เปลี่ยนไปทีละน้อย ในระยะเวลาหลายๆ ปีซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์หลายๆ อย่างติดต่อกันเป็นระยะเวลานานๆ วิธีการที่ก่อให้เกิดเจตคติบางอย่างขึ้น หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคตินั้น มีอยู่ 3 อย่าง คือ

1. การปรับภาวะตามวิธีดั้งเดิม (classical conditioning)
2. การเสริมแรง (reinforcement)
3. การยัดบุคคลเป็นแบบอย่าง (human modeling)

1.1.6 การวัดเจตคติ

เจตคติเป็นความโน้มเอียงของการตอบสนองทางด้านความรู้สึกของบุคคล ซึ่งจัดว่าเป็นพฤติกรรมภายในมีลักษณะที่เป็นนามธรรม เป็นการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อนมาก ซึ่งเป็นการยากที่จะวัดเจตคติโดยตรง แต่สามารถวัดทางอ้อมได้โดยวัดจากความคิดเห็นของบุคคลและใช้ความคิดเห็นเป็นเครื่องชี้หรือเป็นตัวกลางในการวัดเจตคติ

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2529 : 108) ได้กล่าวถึง การวัดเจตคติว่าทำได้หลายวิธี คือ บางวิธีเน้นความเป็นมิติเดียวกันมากกว่าวิธีอื่น บางวิธีเน้นทางด้านการกำหนดช่วงคะแนนเท่ากัน บางวิธีเน้นความสามารถในการสร้างทฤษฎีใหม่ได้ ซึ่งแต่ละวิธีจะมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกตัดสินใจใช้วิธีวัดแบบใดแบบหนึ่งหรือหลายแบบก็ได้ แต่ที่นิยมกันได้แก่ การวัดของลิเคิร์ท (Likert) เทอสโตน (Thurstone) และกัทแมน (Guthman) ตามลำดับ มาตรการวัดเจตคติแบบลิเคิร์ท วัดโดยใช้ข้อความเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สอบถามความคิดเห็นของบุคคล ที่มีต่อเรื่องนั้นแล้วให้บุคคลนั้นแสดงความรู้สึกต่อข้อความดังกล่าว การตอบสนองข้อความนั้นอาจเป็นได้ทั้งเห็นด้วย หรือพอใจ (favorable) หรือไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น (unfavorable) หรือแสดงความไม่แน่ใจ (uncertain) กับข้อความนั้น มีวิธีการสร้างข้อความโดยเขียนข้อความเกี่ยวกับคุณลักษณะของเรื่องที่จะสอบถามให้ครอบคลุมลักษณะที่สำคัญให้ครบถ้วนทุกแง่มุม โดยให้มีข้อความที่แสดงคุณค่าทั้งทางด้านบวกและด้านลบ กำหนดระดับ

(scale) ของการตอบสนองในแต่ละข้อความที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly agree) เห็นด้วย (Agree) ไม่แน่ใจ (Uncertain) ไม่เห็นด้วย (Disagree) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly disagree)

ให้ผู้ตอบอ่านข้อความที่กำหนดขึ้นในแต่ละข้อ แล้วแสดงความรู้สึกว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย กับข้อความนั้น มากน้อยเพียงใดหรือในระดับใด หรืออีกนัยหนึ่งให้พิจารณาว่าแต่ละข้อความนั้นกล่าวถึง เรื่องต่างๆ ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบระดับใด ในระดับการให้คะแนนของเจตคติตามวิธีการของ ลิเคิร์ทสามารถให้ได้ 3 วิธี คือ วิธีใช้หลักของคะแนนมาตรฐาน วิธีกำหนดค่าน้ำหนัก และวิธีหาผลรวม น้ำหนักความเบี่ยงเบน ทั้งสามวิธีจะได้น้ำหนักของความเห็นของบุคคลได้สอดคล้องสัมพันธ์กัน ในเชิง ปฏิบัตินิยมกำหนดค่าน้ำหนักเป็นค่าประจำระดับของแต่ละระดับความเห็น คือ กำหนด 5 - 4 - 3 - 2 - 1 หรือแบบ 4 - 3 - 2 - 1 - 0 แต่ถ้าข้อความใดกล่าวในลักษณะลบ การให้น้ำหนักความเห็นของ ข้อความนั้นจะหักกลับกันเป็นดังนี้คือ 1 - 2 - 3 - 4 - 5 หรือ 0 - 1 - 2 - 3 - 4

เมื่อแต่ละระดับความเห็นแต่ละข้อความ วัดเจตคติมีค่าประจำตายตัว การที่จะหาว่าบุคคลใด มี เจตคติเป็นอย่างไรก็ใช้วิธีรวมน้ำหนักหรือคะแนนจากการตอบทุกข้อความของแต่ละคน ถ้าน้ำหนักรวม จากการตอบข้อความทั้งหมด มีค่าสูงแสดงว่าระดับเจตคติของบุคคลนั้นต่อสิ่งนั้นเป็นในลักษณะพอใจ หรือคล้อยตาม แต่ถ้าได้คะแนน หรือน้ำหนักรวมต่ำ แสดงว่าบุคคลนั้นมีเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น หรือมี ความรู้สึกไม่พอใจ หรือคัดค้านในสิ่งนั้น

Thurstone ให้ความเห็นว่า เจตคติจะวัดโดยตรงไม่ได้แต่จะต้องวัดจากการแสดงออกในรูป ความคิดเห็นหรือภาษาพูด ซึ่งอาจจะวัดได้ไม่แน่นอนนัก จึงมีผู้ให้คำแนะนำว่าควรจะวัดเจตคติจาก พฤติกรรมที่แสดงออกจริงๆ แต่ก็มีความคิดเห็นว่าอาจคลาดเคลื่อนได้ เพราะพฤติกรรมของคนเราอาจจะ บิดเบือนจากเจตคติที่มีอยู่จริง ดังนั้น Thurstone จึงให้ความเห็นว่า “ทั้งภาษาพูดและพฤติกรรมที่แสดง ออกเป็นเพียงเครื่องชี้เจตคติเท่านั้น ย่อมจะมีความคลาดเคลื่อนตามหลักของการวัดผลบ้าง เขาจึงใช้วิธี วัดเจตคติจากการตอบว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความในแบบวัดเจตคติ แต่จะต้องไม่สรุปเอาว่า บุคคลนั้นจะปฏิบัติตามในข้อที่ตนเองเห็นด้วย”

สรุป จากรายละเอียดข้างต้นนี้นักวิชาการหลายๆท่านได้กล่าวว่า การวัดเจตคติไม่สามารถวัด โดยตรงได้ เพราะเจตคติเป็นการวัดความคิดเห็นต่อสิ่งนั้นๆ ของบุคคลที่มี จึงเป็นการวัดทางอ้อมจาก แนวโน้มของพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก

1.1.7 ประโยชน์ของเจตคติ

ถวิล ธาราโกชน (2526 : 74-75) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของเจตคติของนักวิชาการ ต่างประเทศไว้ 4 ประการ คือ

1. ประโยชน์เกี่ยวกับความรู้ (Knowledge function) กล่าวคือ คนเราจะแสดงหาระดับ ความสามารถ ความมั่นคง เพื่อที่จะรับรู้หรือได้มาตามจุดหมาย
2. ประโยชน์เกี่ยวกับการปรับตัว (Adjusted function) เจตคติจะทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจให้ บุคคลปรับตัวเพื่อให้บุคคลได้รับความสำเร็จและไปสู่จุดหมายที่พึงพอใจ
3. ประโยชน์ในการแสดงออกถึงค่านิยม (Value-defensive function) เป็นการแสดงออกใน เรื่องความคิดเห็นของเขาให้บุคคลอื่นเห็นว่าจะต้องมีความสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม

4. ประโยชน์ในการป้องกันตัวเอง (Self-defensive function) กล่าวคือ สิ่งแวดล้อมหรือข้อเท็จจริงต่างๆ อาจทำให้เกิดความไม่สบายใจของตนเอง ดังนั้นวิธีป้องกัน คือสร้างเจตคติต่อคนอื่นในทางลบเพื่อความสะดวกสบายใจของตนเอง

2.2 ความตระหนัก

2.2.1 ความหมายของความตระหนัก

ความตระหนักตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (2542 : 428) หมายถึง อาการรู้ประจักษ์ชัด, อาการรู้ชัดแจ้ง

จันทน์ เกียรติโพธา (2542 : 13) ให้ความหมายของความตระหนัก หมายถึง ความตระหนักเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึก ความคิดเห็น ความสำนึก เป็นภาวะที่บุคคลเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับตนเองได้ โดยอาศัยระยะเวลา เหตุการณ์

ไพรวรรณ ธรรมวิฐาน (2544 : 12) ความตระหนักเป็นสภาพภายในจิตใจของบุคคลที่มีความรู้สึกนึกคิด ความสำนึกต่อสถานการณ์และประสบการณ์

จรรยา ชื่นจ้าย (2546 : 7) เห็นว่าความตระหนัก เป็นสภาวะทางจิตใจที่มีความหมายเหมือนกับคำว่าสำนึก ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับเจตคติ ที่เกิดจากการรับรู้ คิด และประเมินค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายในจิต ซึ่งจัดอยู่ในลักษณะของความรู้สึก และมีอารมณ์ต่อสิ่งนั้น เช่น เห็นประโยชน์ รักหวงแหน ปกป้อง และรับผิดชอบ

2.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดความตระหนัก

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดความตระหนัก ของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของแต่ละบุคคล ดังนั้น ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้จึงมีผลต่อความตระหนักด้วย (ทงศ์ศักดิ์ ประสบกิติคุณ. 2534 : 22-23) ซึ่งได้แก่

1. ประสบการณ์ที่มีต่อการรับรู้
2. ความเคยชินต่อสภาพแวดล้อม ถ้าบุคคลใดที่มีความเคยชินต่อสภาพแวดล้อมก็จะทำให้บุคคลนั้นไม่ตระหนักต่อสิ่งที่เกิดขึ้น
3. ความใส่ใจและการเห็นคุณค่า ถ้ามนุษย์มีความใส่ใจในเรื่องใดมากก็就会有ความตระหนักในเรื่องนั้นมากขึ้น
4. ลักษณะและรูปแบบของสิ่งเร้า ถ้าสิ่งเร้านั้นสามารถทำให้ผู้พบเห็นเกิดความสนใจ ย่อมทำให้ผู้พบเห็นนั้นเกิดการรับรู้และความตระหนักยิ่งขึ้น
5. ระยะเวลาและความถี่ในการรับรู้ ถ้ามนุษย์ได้รับการรับรู้บ่อยครั้งเท่าใดหรือนานเท่าไร ก็ยิ่งทำให้มีโอกาสเกิดความตระหนักได้มากขึ้นเท่านั้น

2.2.3 องค์ประกอบของความตระหนัก

องค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้เกิดความตระหนัก สำหรับปัจจัยหรือสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้หรือความตระหนัก แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ ลักษณะของสิ่งเร้า และลักษณะของบุคคลที่รับรู้ (จันทน์ เกียรติโพธา. 2542 : 13)

1. ลักษณะของสิ่งเร้าหรือคุณสมบัติของสิ่งเร้า จะเป็นปัจจัยภายนอกที่ทำให้บุคคลเกิดความสนใจที่จะรับรู้ ซึ่งจะนำไปสู่ความตระหนักต่อไป

2. ลักษณะของบุคคลที่รับรู้ หมายถึง การที่บุคคลจะเกิดความตระหนักต่อปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านกายภาพ ได้แก่ สมรรถภาพของอวัยวะรับสัมผัส หู ตา จมูก ปาก และปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ ความรู้เดิม การสังเกตพิจารณา ความสนใจ ความตั้งใจ ความพร้อมที่จะรับรู้ การเพิ่มคุณค่า ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะมีอิทธิพลทำให้บุคคลเกิดความตระหนักแตกต่างกัน

2.2.4 การวัดความตระหนัก

ในการวัดความตระหนัก Krathwohl and Other (1973 : 101-103) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการวัดความตระหนักว่า “พฤติกรรมที่จะใช้วัดความตระหนักจะต้องเป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับความสำนึกในบางสิ่งบางอย่างที่แสดงว่านักเรียนตระหนักในความเป็นอยู่ของปรากฏการณ์เหตุการณ์หรือกิจการบางอย่าง ความตระหนักเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยสติปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมาก การตระหนักต่อคนบางคนหรือของบางอย่างก็คือการรู้จักสิ่งนั้นหรือคนนั้น ถึงแม้ว่าการรู้นั้นจะเป็นการรับรู้แค่ผิวเผินก็ตาม” นอกจากนี้ Krathwohl ยังได้กล่าวถึงขอบเขตของความตระหนักว่า “เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องสังเกตว่าช่วงของความตระหนักจะปรากฏบนความต่อเนื่องจากปลายสุดที่เป็นความตระหนักอย่างผิวเผินหรือหายาๆ จนถึงความตระหนักอย่างลึกซึ้งและละเอียด ในกรณีที่สอนวิชาศิลปะ ตัวอย่างความตระหนักอย่างหายาๆ คือการสำนึกโดยรับรู้ว่ามีภาพวาดอยู่ซึ่งความตระหนักเช่นนั้นไม่ได้เคยมีมาก่อน ความสำนึกอย่างลึกซึ้งจะเกิดขึ้นเมื่อครูชี้ให้เห็นความแตกต่างของภาพวาดประเภทต่างๆ ซึ่งจะเป็นไปตามขั้นตอนคือ ความตระหนักอย่างผิวเผินจะต้องเกิดขึ้นก่อนแล้วความตระหนักแบบลึกซึ้งก็เกิดตามขึ้นมา”

สิ่งที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่งในการวัดความตระหนักที่ Krathwohl ได้เสนอไว้คือ การสร้างข้อสอบสถานการณ์ที่แสดงความตระหนักต้องปราศจากการชี้แนะหรือชักนำโดยตรงจากผู้ให้การวัดว่ามีสิ่งของหรือปรากฏการณ์นั้นอยู่จากแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดความตระหนักของ Krathwohl พอสรุปเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

1. การวัดความตระหนักจะต้องวัดพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสำนึกโดยการรับรู้หรือการยอมรับว่ามีสิ่งนั้น หรือเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น
2. การที่นักเรียนจะมีความตระหนักในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น นักเรียนจะต้องมีความรู้หรือเคยรู้จักสิ่งนั้นมาก่อน แม้จะเป็นการรู้จักอย่างผิวเผินก็ตาม
3. ขอบเขตของความตระหนักมีตั้งแต่ความตระหนักอย่างผิวเผินจนถึงความตระหนักอย่างลึกซึ้ง
4. ความตระหนักที่เกิดขึ้นจะเริ่มจากความตระหนักอย่างผิวเผินก่อน แล้วจึงจะเกิดความตระหนักที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
5. ในการสร้างแบบวัดความตระหนัก สถานการณ์ที่สร้างเพื่อให้ความตระหนักเกิดขึ้นจะต้องไม่มีการชี้แนะหรือชักนำโดยตรงจากผู้ให้การวัดว่ามีสิ่งของหรือมีปรากฏการณ์นั้นอยู่

2.3 พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต

2.3.1 พฤติกรรม

พฤติกรรม เป็นคำที่ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า behavior ซึ่งสาหรานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ 12 สิงหาคม 2535 ได้ให้ความหมายเชิงจิตวิทยาไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรม

หรือสิ่งต่างๆ ทั้งหมดที่ร่างกายหรืออินทรีย์เป็นผู้กระทำ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2535 : 253) ส่วนความหมายของคำว่า พฤติกรรม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิดและความรู้สึกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า (ราชบัณฑิตยสถาน. 2538 : 583-584)

2.3.2 อินเทอร์เน็ต

พจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต (ทักษิณา สนวนานท์ และฐานิสรา เกียรติ-บารมี. 2546 : 361) ได้ให้ความหมายของอินเทอร์เน็ตไว้ว่า อินเทอร์เน็ต หมายถึง เครือข่ายคอมพิวเตอร์นานาชาติที่มีสายตรงต่อไปยังสถาบัน หรือหน่วยงานต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้รายใหญ่ทั่วโลกผ่านโมเด็ม (modem) คล้ายกับ CompuServe ผู้ใช้เครือข่ายนี้สามารถสื่อสารถึงกันได้ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) สามารถสืบค้นข้อมูลและสารสนเทศ รวมทั้งคัดลอกแฟ้มข้อมูล และโปรแกรมบางโปรแกรมมาใช้ได้ อย่างไรก็ตาม มีผู้เปรียบเทียบว่าอินเทอร์เน็ตเป็นเสมือนทางหลวงระหว่างประเทศ แต่ละประเทศจะต้องมีถนนเข้ามาเชื่อมต่อเข้าไปในประเทศ กล่าวคือ จะต้องมีการสร้างเครือข่ายภายในรับช่วงต่ออีกทอดหนึ่ง (เช่น ไทยมี Chulanet, KSC, Infonews ฯลฯ) มิฉะนั้นก็จะใช้ไม่ได้

หนังสือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา (กิดานันท์ มลิทอง. 2548 : 240) ได้กล่าวถึงอินเทอร์เน็ตไว้ว่า อินเทอร์เน็ตเป็นโครงสร้างพื้นฐานของเครือข่ายขนาดใหญ่ เรียกว่าเป็น “เครือข่ายของเครือข่าย” (network of networks หรือบางคนอาจเรียกว่า “the mother of all networks”) ที่รวมและเชื่อมต่อเครือข่ายทั่วโลกจำนวนมากมาเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างเป็นเครือข่ายให้คอมพิวเตอร์ทั่วโลกสามารถติดต่อกันได้ทราบเท่าที่คอมพิวเตอร์เหล่านั้นยังเชื่อมต่ออยู่บนอินเทอร์เน็ต เพื่อการใช้งานลักษณะต่างๆ ทั้งด้านธุรกิจ การศึกษา บันทึกลง สื่อสาร ฯลฯ

อินเทอร์เน็ตตั้งอยู่ในไซเบอร์สเปซ (cyberspace) ซึ่งเป็นจักรวาลหรือที่ว่างเสมือนที่สร้างขึ้นโดยระบบคอมพิวเตอร์ ผู้ใช้คอมพิวเตอร์สามารถเข้าไปอยู่ในไซเบอร์สเปซโดยใช้โมเด็มและติดต่อกับผู้ใช้คนอื่นๆ ได้ อินเทอร์เน็ตจึงเป็นระบบกลไกที่ถ่ายโอนข้อมูลจากคอมพิวเตอร์เครื่องหนึ่งไปยังคอมพิวเตอร์เครื่องอื่นๆ ทั่วโลกโดยใช้เกณฑ์วิธีการควบคุมการส่งผ่านตามมาตรฐานอินเทอร์เน็ต (transmission control protocol/internet protocol : TCP/IP) เพื่อเป็นมาตรฐานในการสื่อสารระหว่างคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สารสนเทศจะส่งผ่านบนอินเทอร์เน็ตโดยใช้ภาษาต่างๆ ซึ่งเรียกว่า “เกณฑ์วิธี” (protocols) เพื่อให้คอมพิวเตอร์ที่ใช้เกณฑ์วิธีเดียวกัน “พูด” ภาษาเดียวกันเพื่อสามารถติดต่อเข้าใจกันรู้เรื่อง

และได้กล่าวถึงความสำคัญของการใช้อินเทอร์เน็ตไว้ว่า การใช้อินเทอร์เน็ตจะทำให้วิถีชีวิตของเราทันสมัยและทันเหตุการณ์อยู่เสมอ เนื่องจากอินเทอร์เน็ตจะมีการเสนอข้อมูลข่าวสารปัจจุบันและสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้กับผู้ใช้ทราบความเปลี่ยนแปลงทุกวัน สารสนเทศที่เสนอบนอินเทอร์เน็ตจะมีมากมายหลายรูปแบบเพื่อสนองความสนใจและความต้องการของผู้ใช้ทุกกลุ่ม อินเทอร์เน็ตจึงเป็นแหล่งสารสนเทศสำคัญสำหรับบุคคลในทุกวงการและทุกสาขาอาชีพที่สามารถค้นหาสิ่งที่ตนสนใจได้ในทันทีไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปค้นคว้าในห้องสมุด หรือแม้แต่เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลกจะสามารถรับรู้ได้ทันทีทั้งที่จากสถานีวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์ออนไลน์ที่เผยแพร่ข่าวสารในเวลาจริง หรือสามารถอ่าน

ข่าวสารได้จากเว็บไซต์ต่างๆ ของหนังสือพิมพ์หรือสำนักข่าวของไทยและต่างประเทศ (กิดานันท์ มลิทอง : 2548 : 241)

2.3.3 พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต

จากความหมายของพฤติกรรมและอินเทอร์เน็ตดังกล่าวข้างต้น จึงกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต หมายถึง การกระทำของบุคคลที่มีการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการกิจกรรมต่างๆ ซึ่งกิจกรรมที่มนุษย์ได้มีการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้มีหลากหลาย ทั้งในการเรียนรู้ การทำงาน การใช้ชีวิตประจำวัน รวมถึงการพักผ่อนหย่อนใจ และความบันเทิงต่างๆ

ในด้านการเรียนรู้นั้นผู้เรียนจำเป็นต้องนำอินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (information, media and technology skills) ซึ่งนอกจากจะใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนยังต้องมีจริยธรรมในการใช้อินเทอร์เน็ตอีกด้วย จึงจะไม่ก่อให้เกิดโทษทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

ดังนั้น พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับผู้เรียน จึงควรประกอบด้วยพฤติกรรมใหญ่ๆ 2 ประการ คือ พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ และพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมีจริยธรรม ซึ่งในที่นี้ขอเรียกรวมกันว่า พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสมของผู้เรียน และผู้เรียนที่มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตครอบคลุมทั้ง 2 ด้านนี้ นับว่าเป็นผู้เรียนที่มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม

2.3.4 พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสมของนักศึกษา

นักศึกษาระดับปริญญาตรีนับเป็นผู้เรียนกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดกับการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุดกลุ่มหนึ่ง จึงเป็นกลุ่มผู้เรียนที่ควรมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่เหมาะสม

จากความหมายของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต และองค์ประกอบของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสม ดังกล่าวข้างต้น จึงให้ความหมายของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสมของนักศึกษาได้ว่าหมายถึง การกระทำ การประพฤติ การปฏิบัติในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาในทางที่เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ และไม่ทำให้เกิดโทษภัยใดๆ ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

พรรณี ลีกิจวัฒน์ (2551 : 6) กล่าวว่า พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสมของนักเรียน ประกอบด้วยพฤติกรรมใหญ่ๆ 2 ด้าน คือ พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ และพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมีจริยธรรม และสรุปได้ว่าพฤติกรรมแต่ละด้านประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยๆ ดังนี้คือ

1. พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ด้านย่อย ซึ่งนำมาจาก 3 ด้านย่อยของพฤติกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของ

- 1.1 การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ตามที่ครูกำหนด
- 1.2 การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมในวิชาต่างๆ
- 1.3 การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

2. พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมีจริยธรรม ประกอบด้วย 5 ด้านย่อย ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

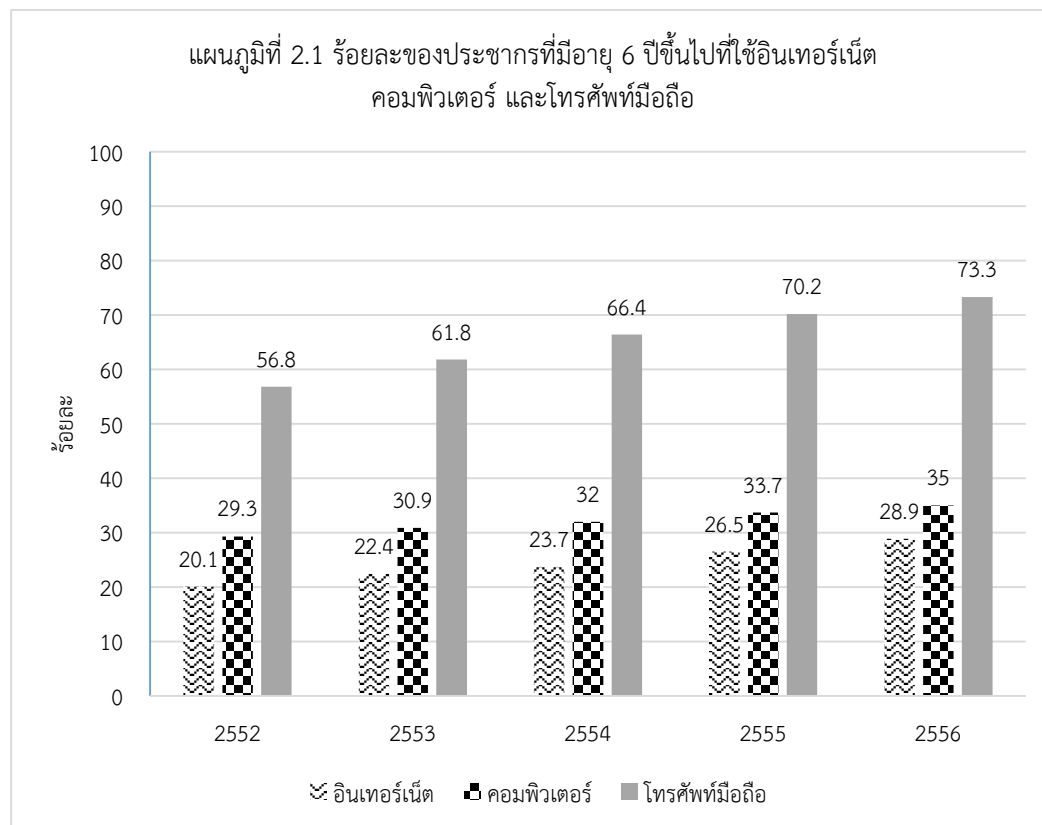
- 2.1 การไม่ละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น
- 2.2 การไม่ละเมิดความเป็นเจ้าของของผู้อื่น
- 2.3 การไม่ละเมิดความเป็นสาธารณะ
- 2.4 การป้องกันช่องทางของตนเองมิให้ผู้อื่นละเมิด
- 2.5 การระวังมิให้เกิดผลเสียต่อตนเอง

2.3.5 สถิติการใช้อินเทอร์เน็ตของประเทศไทย

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2556) ได้ทำการสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2556 การสำรวจได้ดำเนินการสำรวจในไตรมาส 1 (มกราคม-มีนาคม) พ.ศ. 2556 โดยใช้วิธีสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน และสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุ 6 ปี ขึ้นไป จากครัวเรือนตัวอย่างทั้งสิ้น 83,880 ครัวเรือน ผลการสำรวจสรุปได้ดังนี้

1) การใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ

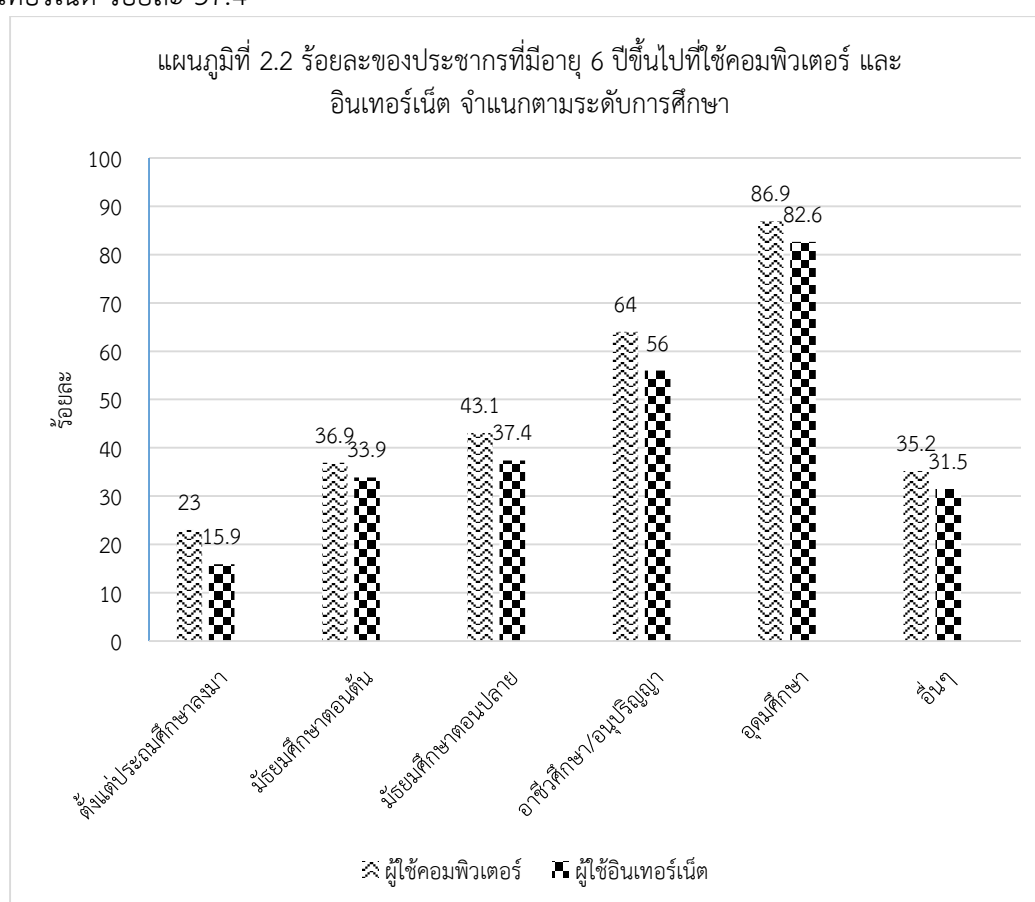
จากการสำรวจในครั้งนี้ มีจำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปทั้งสิ้นประมาณ 63.3 ล้านคน ในจำนวนนี้มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ 22.2 ล้านคนหรือ (ร้อยละ 35.0) ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 18.3 ล้านคน (ร้อยละ 28.9) และผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ 46.4 ล้านคน (ร้อยละ 73.3) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเขตการปกครองในเขตเทศบาลมีสัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ ร้อยละ 46.3 ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 39.9 และผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 80.0 ในขณะที่นอกเขตเทศบาลมีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ ร้อยละ 29.1 ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 23.1 และผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 69.8

เมื่อพิจารณาแนวโน้มการใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปในช่วงระยะเวลา 5 ปี ระหว่างปี 2552-2556 พบว่าผู้ใช้คอมพิวเตอร์มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 29.3 (จำนวน 17.9 ล้านคน) เป็นร้อยละ 35.0 (จำนวน 22.2 ล้านคน) ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 20.1 (จำนวน 12.3 ล้านคน) เป็นร้อยละ 28.9 (จำนวน 18.3 ล้านคน) ผู้ใช้โทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 56.8 (จำนวน 34.8 ล้านคน) เป็นร้อยละ 73.3 (จำนวน 46.4 ล้านคน)

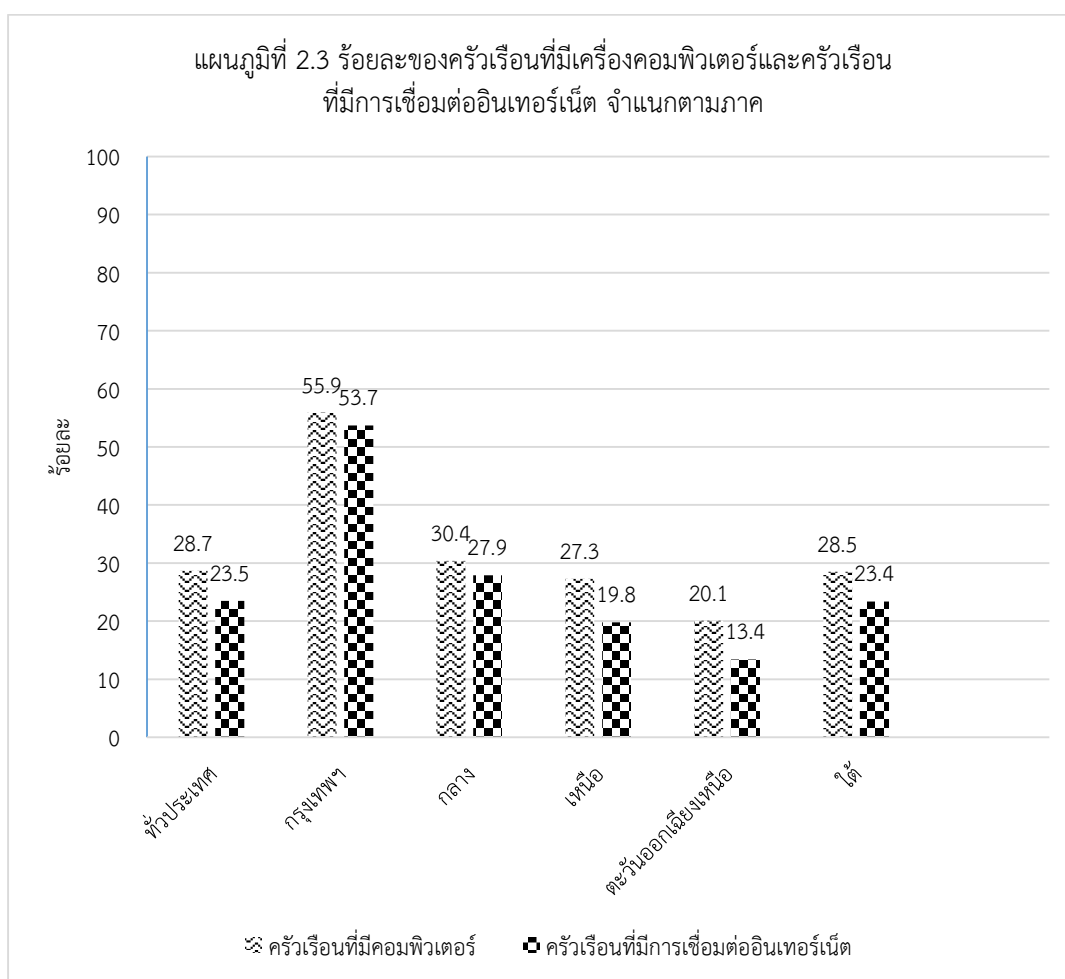
2) ระดับการศึกษาของผู้ใช้คอมพิวเตอร์/อินเทอร์เน็ต

ผู้มีการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีสัดส่วนการใช้คอมพิวเตอร์สูงสุด คือ ร้อยละ 86.9 และใช้อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 82.6 รองลงมาคือ ระดับอาชีวศึกษา/อนุปริญญาใช้คอมพิวเตอร์ ร้อยละ 64.0 และใช้อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 56.0 ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใช้คอมพิวเตอร์ ร้อยละ 43.1 และใช้อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 37.4

3) ครัวเรือนที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์และการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต

สำหรับครัวเรือนที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์และการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต พบว่า กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนของการมีเครื่องคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 55.9 และมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ร้อยละ 53.7 รองลงมาคือ ภาคกลาง มีเครื่องคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 30.4 และมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ร้อยละ 27.9 ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนน้อยที่สุด คือมีเครื่องคอมพิวเตอร์ร้อยละ 20.1 และมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ร้อยละ 13.4

4) ข้อคิดเห็นต่อการควบคุมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สำหรับข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาควบคุมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า มีครัวเรือนต้องการให้ควบคุมเว็บไซต์ที่ลามกอนาจาร ร้อยละ 52.2 ควบคุมผู้ให้บริการร้านอินเทอร์เน็ต/เกมออนไลน์ร้อยละ 28.5 ควบคุมบอทท็อกซ์เด็ดขาดสำหรับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 22.4 ควบคุมการเผยแพร่ข้อความ เสียง ภาพ ตัดต่อ ดัดแปลงภาพที่ทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ร้อยละ 16.5 มีมาตรการป้องกันการเจาะระบบข้อมูลคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 13.5 และควบคุมการจดทะเบียนโทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 9.1

2.3.6 ผลการบังคับใช้ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ 2550

สาวตรี สุขศรี และคณะ (2555) ได้นำเสนองานวิจัยหัวข้อ ผลกระทบจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และนโยบายของรัฐกับสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

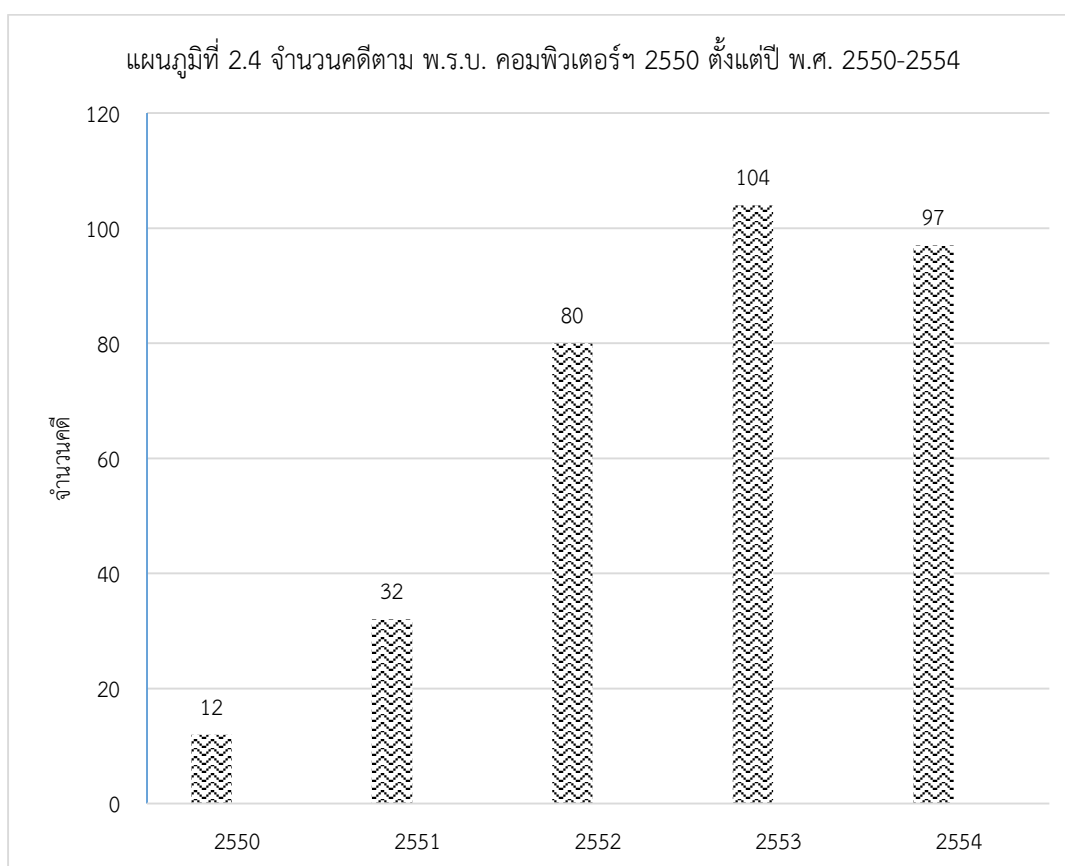
ตลอดช่วงระยะเวลา 4 ปี 6 เดือน ที่ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ฯ 2550 มีผลใช้บังคับ มีสถิติการระงับการเผยแพร่เนื้อหา หรือการปิดเว็บไซต์โดยอาศัยมาตรา 20 พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ 2550 ผ่านคำสั่งศาลจำนวน 156 ฉบับ จำนวนทั้งสิ้น 81,213 ยูอาร์แอล ทั้งนี้ เนื้อหาที่ถูกปิดกั้นเป็นอันดับหนึ่ง คือ เนื้อหาและภาพดูหมิ่น หมิ่นประมาท พระมหากษัตริย์ พระราชินี และรัชทายาท ซึ่งมีคำสั่งศาล 90 ฉบับ ให้

ระับการเข้าถึง 60,790 ยูอาร์แอล หรือคิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนยูอาร์แอลที่ถูกปิดกั้นทั้งหมด อันดับสอง คือ เนื้อหาและภาพลามกอนาจาร มีค่าสังศาล 52 ฉบับ ให้ระับการเข้าถึง 19,395 ยูอาร์แอล หรือคิดเป็นร้อยละ 24 ของจำนวนยูอาร์แอลที่ถูกปิดกั้นทั้งหมด ที่เหลืออีกร้อยละ 1 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับยาและการทำแท้งด้วยตนเอง เนื้อหายูงให้เล่นการพนัน ดูหมิ่นศาสนา เว็บไซต์ปลอมเพื่อหลอกเอาข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Pharming) และเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาที่อาจทำให้ประชาชนเข้าใจผิดเกี่ยวกับเหตุการณ์การควบคุมและสลายการชุมนุม ซึ่งอาจก่อให้เกิดความปั่นป่วน หรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน

ปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการปิดกั้นเว็บไซต์ในประเทศไทยส่วนหนึ่งมาจากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งส่งผลต่ออัตราการแสดงออกในเรื่องการเมืองของประชาชนผ่านสื่อออนไลน์ อย่างไรก็ตามการปิดกั้นเว็บไซต์ตามมาตรา 20 พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ 2550 เป็นเพียงหลักการที่ใช้เฉพาะในสถานการณ์ปกติเท่านั้น สำหรับในสถานการณ์ที่รัฐไทยเห็นว่ามีคามพิเศษหรือไม่ปกติ ยังมีกฎหมายและมาตรการอื่นๆ ที่ใช้จำกัดการแสดงความคิดเห็นของประชาชน อาทิ การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และใช้ พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 หรือการขอความร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการไปยังผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ปิดกั้นเว็บไซต์ เป็นต้น

ด้านสถิติคดีความตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ 2550 พบว่า ตลอดระยะเวลาที่มีผลใช้บังคับ มีคดีความตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ 2550 จำนวนทั้งสิ้น 325 คดี แม้วัตถุประสงค์แรกเริ่มของการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้จะไปเพื่ออุดช่องว่างของกฎหมาย และป้องปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์โดยแท้ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจากจำนวนคดีที่ขึ้นสู่ศาลแล้วกลับพบว่าคดีความผิดอันเกิดจากการเผยแพร่เนื้อหาตามมาตรา 14-16 มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 66.15 ในขณะที่คดีที่กระทำต่อตัวระบบหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ (อาชญากรรมคอมพิวเตอร์โดยแท้) ตามมาตรา 5-13 มีเพียง ร้อยละ 19 เท่านั้น ทั้งนี้ หากพิจารณาในรายละเอียดของคดีความทั้งหมดสามารถจำแนกประเภทความผิดได้ดังนี้ อันดับหนึ่ง หมิ่นประมาทบุคคลอื่น จำนวน 100 คดี อันดับสอง อาชญากรรมคอมพิวเตอร์โดยแท้ 47 คดี อันดับสาม ดูหมิ่นกษัตริย์ฯ 40 คดี อันดับสี่ ความผิดฐานฉ้อโกงหรือหลอกลวงทางอินเทอร์เน็ต 31 คดี อันดับห้า เผยแพร่ภาพลามก 31 คดี อันดับหก เผยแพร่โปรแกรมที่เข้าข่ายผิดกฎหมาย 12 คดี อันดับเจ็ด เนื้อหาเกี่ยวกับความมั่นคง 6 คดี และเนื้อหาอื่นๆ ที่ไม่สามารถระบุได้อีก 58 คดี สำหรับลักษณะของผู้ถูกล่าหยา พบว่าจากคดีความ 325 คดี บุคคลทั่วไปถูกตั้งข้อหา 220 คดี และตัวกลางผู้ให้บริการถูกตั้งข้อหาอีก 26 คดี ที่เหลือเป็นคดีที่คณะผู้วิจัยไม่สามารถระบุลักษณะของผู้กระทำความผิดได้ว่าอยู่ในกลุ่มใด

จากการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2550 ถึงเดือนธันวาคม 2554 พบว่ามีคดีความตาม พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯทั้งสิ้น 325 คดี เป็นคดีที่เริ่มต้นในปี 2550 จำนวน 12 คดี ปี 2551 จำนวน 32 คดี ปี 2552 จำนวน 80 คดี ปี 2553 อีกจำนวน 104 คดี และปี 2554 จำนวน 97 คดี

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศุภวุฒิ โหมกษ์เมธากุล (2556 : 103-109) ได้ศึกษาความรู้และเจตคติต่อการเรียนวิชากฎหมายในชีวิตประจำวันของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชากฎหมายในชีวิตประจำวัน จำนวนทั้งสิ้น 314 คน ผลการวิจัยพบว่า

1) นิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายในชีวิตประจำวัน ที่เกณฑ์คะแนน 18 คะแนน (ร้อยละ 60) จำนวน 294 คน (ร้อยละ 93.63) และนิสิตมีเจตคติต่อการเรียนวิชากฎหมายในชีวิตประจำวันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.86$)

2) นิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศต่างกัน, อายุต่างกัน, การศึกษาต่างกัน, อาชีพต่างกัน, รายได้ต่อเดือนต่างกัน, มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายในชีวิตประจำวัน ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$) แต่นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่เรียนรายวิชากฎหมายในชีวิตประจำวันที่เลือกเรียนสาขาวิชาต่างกันมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายในชีวิตประจำวัน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่เรียนรายวิชากฎหมายในชีวิตประจำวันที่เลือกเรียนสาขาวิชาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายในชีวิตประจำวัน แตกต่างกับนิสิตที่เลือกเรียนสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพนอกนั้นไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน, ระดับการศึกษาต่างกัน, อาชีพต่างกัน, รายได้ต่อเดือนต่างกัน, ที่เลือกเรียนสาขาวิชาต่างกัน มีเจตคติต่อวิชากฎหมายในชีวิตประจำวันไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$) แต่นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่เรียนรายวิชา

กฎหมายในชีวิตประจำวันที่มีอายุต่างกัน มีเจตคติต่อวิชากฎหมายในชีวิตประจำวันแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ จึงพบว่านิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่เรียนรายวิชากฎหมายในชีวิตประจำวันที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีเจตคติต่อวิชากฎหมายในชีวิตประจำวัน แตกต่างกับนิสิตที่มีอายุ 20-29 ปี นอกนั้นไม่มีความแตกต่างกัน

พัฒนศักดิ์ บุบผาสวรรณ (2546 : 104-105) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาความตระหนักของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ต่ออาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ต โดยศึกษากับนิสิตระดับปริญญาตรี (วิทยาเขตบางเขน) ผลการวิจัยพบว่า

1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ตในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือ การเผยแพร่ภาพโป๊ในอินเทอร์เน็ต

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ตในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ตมากที่สุดในเรื่อง เว็บไซต์ที่มีเนื้อหาในการแนะนำ ให้ความรู้ด้านเพศศึกษา

3. ความตระหนักต่ออาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ตในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักต่ออาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ในประเด็นการล่อลวงคนที่สนทนาทางอินเทอร์เน็ตด้วยกันเพื่อหลอกไปกระทำการที่เลวร้าย

4. เพศ คณะ ชั้นปี และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ตของนิสิตมีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่ออาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศัญฉิลา คักดีคุณธรรม (2551 : 92-97) ได้ศึกษาความรู้ การประเมินผลกระทบ และแนวโน้มพฤติกรรมของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 การวิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสำรวจ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 400 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ในระดับต่ำ

2. ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่แน่ใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

3. เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ส่วนอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 และเพศ การศึกษา และอาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ส่วนอายุ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 โดยเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะแปรผันตามกัน ผลการวิจัยยังพบว่าภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้สาธารณะเกี่ยวกับกฎหมายฉบับนี้น้อยเกินไป ทำให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตอาจจะทำผิดกฎหมายได้โดยไม่รู้ตัว ประชากรที่ศึกษามีความรู้เฉพาะในส่วนของผู้ที่มีสิทธิฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดีหากมีการละเมิดโดยการติดต่อ ดัดแปลงภาพในลักษณะที่ทำให้

ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียงและได้รับความอับอายแต่ไม่มีความรู้ในประเด็นความผิดที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องโดยตรงกับรูปแบบการใช้อินเทอร์เน็ตที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างเช่น การส่งข้อมูลหรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือการส่งต่อข้อมูล (Forward mail) ที่เป็นภาพลามกอนาจาร กรณีจริงที่เกิดขึ้นแล้วของการบังคับใช้กฎหมายและการจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย นอกจากนี้การวิจัยยังพบว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่ทำการศึกษารู้สึกว่าการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อเสรีภาพในการแสดงออก

ฐิติกาญจน์ อัสตรกุล (2554 : 113) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ผิดของวัยรุ่นตอนกลาง (นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5) ในเขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ ประเภทของโรงเรียน เกรดเฉลี่ย ค่าใช้จ่ายที่ได้รับ รายได้รวมของบิดามารดา สถานภาพของบิดามารดา บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย เหตุผลในการใช้อินเทอร์เน็ตในการหาความรู้ และเพื่อความบันเทิง ระยะเวลาที่ใช้ต่อวัน บุคคลที่อยู่ด้วยขณะใช้ สถานที่ และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ผิด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ผิด โดยในประเด็นเกรดเฉลี่ยพบว่าวัยรุ่นตอนกลางที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 มีสัดส่วนของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในทางที่ผิดมาก สูงที่สุด

คมกริช แม่นยำ (2544) ได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้ปกครองในการควบคุมและส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีและส่งเสริมให้เด็กสนใจในการใช้อินเทอร์เน็ตที่มีสาระประโยชน์ และใช้อินเทอร์เน็ตในทางสร้างสรรค์ โดยผู้ปกครองจะพูดคุยหรือเล่าเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ข่าวสารเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตให้เด็กฟังเมื่อพบเห็นข่าวสาร เมื่อได้รับมอบหมายงานจากทางโรงเรียน ผู้ปกครองจะแนะนำ ข้อมูลข่าวสารให้กับเด็ก ผู้ปกครองจะให้เด็กเล่าเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต และพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็ก โดยเด็กจะเล่าให้ฟังด้วยความเต็มใจ

2. ผู้ปกครองให้อิสระในการใช้อินเทอร์เน็ต โดยไม่ได้กำหนดเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต แต่จะใช้อินเทอร์เน็ตร่วมกับเด็กเป็นบางโอกาส

3. ผู้ปกครองพบว่าเด็กเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ต และจะใช้อินเทอร์เน็ตที่โรงเรียนนอกเหนือจากการใช้ที่บ้าน สาเหตุที่ใช้อินเทอร์เน็ตเนื่องจากความสนุกสนานเพลิดเพลิน บริการที่ใช้บ่อย คือ บริการเวิลด์ไวด์เว็บ (WWW) และมักจะใช้อินเทอร์เน็ตเพียงลำพัง พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จากการใช้อินเทอร์เน็ต คือ การมีโลกส่วนตัวของตัวเอง และผู้ปกครองมีความเห็นว่าสิ่งที่น่าเป็นห่วงสำหรับเด็กที่ใช้อินเทอร์เน็ต คือ สื่อลามกอนาจาร

ชฎารัตน์ พิพัฒนนันท์ และสิริธร เจริญรัตน์ (2554 : 20-34) ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ของมหาวิทยาลัยเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ของมหาวิทยาลัยเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 202 คน ผลการวิจัย พบว่า

1. นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยจากแบบทดสอบในหมวด 1 ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มากกว่าหมวด 2 พนักงานเจ้าหน้าที่

2. นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าอบรมสัมมนาเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้
3. มหาวิทยาลัยของนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีรายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้
4. นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้เปิดรายวิชาที่สอนเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้
5. การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติ นักศึกษาส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลจากเว็บไซต์มากที่สุด รองลงมาคือทางโทรทัศน์

สุระสิทธิ์ ทรงมา และสุภารัตน์ คุ่มบำรุง (2555 : 91-105) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ข่าวสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 กับพฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา และบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาและบุคลากรมหาวิทยาลัยฯ จำนวน 521 คน เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถาม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาและบุคลากรส่วนใหญ่มีคอมพิวเตอร์ใช้ที่บ้านพักและสามารถเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตได้ มีประสบการณ์ใช้งานมากกว่า 5 ปี และใช้งานทุกวัน โดยนักศึกษาใช้งานเฉลี่ยวันละ 3-4 ชั่วโมง ช่วงเวลา 16.01-22.00 น.บุคลากร เฉลี่ย 4 ชั่วโมงขึ้นไปต่อวัน ช่วงเวลา 08.01-16.00 น.ทั้งนักศึกษาและบุคลากรมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ โดยรวมจากสื่อมวลชนมากที่สุด และมีพฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติฯ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

2. กลุ่มนักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ โดยรวมจากสื่อประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาที่ชั้นปีและคณะต่างกัน มีการรับรู้โดยรวมจากสื่อบุคคล และสื่อประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษาที่มีคณะต่างกันมีการรับรู้จากสื่ออินเทอร์เน็ตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้งานคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตพบว่า นักศึกษาที่มีเพศ ชั้นปี และคณะต่างกันมีพฤติกรรมการใช้งานคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตไม่แตกต่างกัน และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ ของนักศึกษาจากสื่อบุคคลและสื่อประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยฯ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาต้องการให้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ ผ่านทางเว็บไซต์มหาวิทยาลัยฯ มากที่สุด

3. กลุ่มบุคลากรที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และบุคลากรที่อายุต่างกันมีการรับรู้โดยรวมจากสื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีรับรู้โดยรวมจากสื่อมวลชนและสื่ออินเทอร์เน็ตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และบุคลากรที่มีคณะหน่วยงานต่างกันมีการรับรู้โดยรวมจากสื่อประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากสื่อมวลชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าบุคลากรที่มีประเภทบุคลากรต่างกันมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ โดยรวมจากสื่อมวลชน สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้งานคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตของบุคลากร พบว่าบุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการใช้งานคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ต

โดยรวมไม่แตกต่างกัน และบุคลากรที่สังกัดคณะ หน่วยงาน และมีประเภทบุคลากรต่างก็มีพฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ ของบุคลากรไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต โดยบุคลากรต้องการให้เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ ผ่านการจัดอบรมมากที่สุด

วรรณ หวันมาแซะ และคณะ (2556 : 53-82) ได้ศึกษาปัจจัยด้านนโยบาย สมรรถนะองค์การ และภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำพระราชบัญญัติฯ ด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องในการดูแลระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์คอมพิวเตอร์ของแต่ละสถาบัน จำนวน 5-10 คน ในสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 100 แห่ง ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า

1. ภาวะผู้นำความสำเร็จของการนำ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ ไปปฏิบัติในระดับบุคคล และสมรรถนะองค์การ มีอิทธิพลทางตรงและสามารถร่วมกันอธิบายความสำเร็จของการนำ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ ไปปฏิบัติในระดับองค์การได้ร้อยละ 91

2. พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ ภาวะผู้นำ และสมรรถนะองค์การมีอิทธิพลทางตรงและสามารถร่วมกันอธิบาย ความสำเร็จของการนำ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ ไปปฏิบัติในระดับบุคคลได้ร้อยละ 56

3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อความสำเร็จของการนำ พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ ไปปฏิบัติในระดับองค์การมากที่สุดคือ ภาวะผู้นำ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวมคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.61

ชูชาติ ศิลปพิเชฐ (2546 : 60-61) ได้ศึกษาเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาโปรแกรมวิชาด้านคอมพิวเตอร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามีเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต ด้านการยอมรับการใช้อินเทอร์เน็ต และด้านโอกาสในการใช้อินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับสูง

2. นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต ด้านการยอมรับการใช้อินเทอร์เน็ต ด้านความชอบที่มีต่อการใช้อินเทอร์เน็ต ด้านความวิตกกังวลที่มีต่อการใช้อินเทอร์เน็ต และภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. นักศึกษาที่เรียนโปรแกรมวิชาด้านคอมพิวเตอร์ต่างกัน มีเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต ด้านการยอมรับการใช้อินเทอร์เน็ต และด้านโอกาสในการใช้อินเทอร์เน็ต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ชาญ กลิ่นซ้อน (2550 : 59-60) การศึกษาเจตคติและพฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยคริสเตียน ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก พฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ c และคณะวิชาแตกต่างกัน มีเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่อยู่ระดับชั้นปีต่างกันมีเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบ

พฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจำแนกตามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่อยู่ระดับชั้นปีต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับนักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05